

Vestøer. Jeg hører nu saa mange beklage at vi ikke i London toge Aabenraa—Hoyerlinien! Mig forekommer det godt og uagtet jeg ikke i Alt billigede hvad vi gjorde eller rettere undlode i London, saa skal jeg dog altid være rede til at forsvare vor Regering og vore Underhandlere i en Politik, som havde store Chancer for sig og som kunde med lidt Held have ført til et virkelig antageligt Resultat. Saaledes som Forholdene nu ere, vilde jeg ansee det for bedst at bestræbe sig for gode finansielle Betingelser men ikke give det Mindste for en unyttig Stump af Nordslesvig, der desuden kunde give Freden Udseende af at have taget det mindste Hensyn til Nationalitetsforholdene. Langt hellere en Fred, som af Alle erkjendes ikke at hvile paa noget som helst Princip, thi den har langt mere Udsigt til ved en Lejlighed der vel ikke vil altfor længe vente paa sig, at blive revideret paa en virkelig Basis, den være sig nu politisk-historisk eller national. Lad hellere Tyskerne incorporere den hele danske Nationalitet i Nordslesvig og den største jyske Enclave i Tydskland, end en Stump, som maaskee vilde mangle Styrke til at gjøre energisk Modstand mod Fortydskningen. Als og Dyppel samt Flensborg maae vi have, hvis Besiddelsen skal have nogen Betydning, og maaskee vil nogle Aars tysk Regering fremme de danske Sympathier langt sydligere i Slesvig end alle vore positive Bestræbelser kunne det.

Jeg haaber altsaa paa en tredie Akt i Dramaet og jeg nægter ikke, at jeg ønsker det ogsaa for Sverrigs Skyld og for Nordens Fremtid. Denne Tanke behøver jeg ikke at udvikle til Deres Excellence, thi jeg veed at Ingen har lidt som De netop i denne Retning.

For os gjælder det derfor, saasnart vi faae Ro, at tage med Iver fat paa vor egen Regeneration, og der er Meget at gjøre, gid det maa lykkes os at faae Eenhed og Patriotisme frem, thi derpaa er det især at det skorter os. Det gaaer op og ned i Verden, og vi kunne naar vi alvorlig ville det, endnu komme op igjen!"

A. Frs.

Den svenske Regering overdrog i 1912 Bibliotekar Isak Collijn systematisk at gennemgaa de gamle Pergamentblade,

som i det 16. og 17. Aarhundrede var brugt til Indbinding af Regnskaber, at give Efterretning om Bladenes Tal og videnskabelige Værd og at gøre Forslag om, i hvilket Omfang og paa hvad Vis Omslagene skulde løsnes fra Regnskaberne og overføres fra Arkiverne til det kgl. Bibliotek. Nu foreligger *Collijns Redogörelse för på uppdrag av kungl. Maj:t. i kammararkivet och riksarkivet verkställd undersökning angående äldre arkivalieomslag.*

Efter at have nævnt afdøde Overbibliotekar Klemming som den, der først havde Opmærksomheden henvendt paa de gamle Omslag, især saadanne, der havde været Blade i de ældste trykte Bøger, og som kunde tjene til Rekonstruktion af vigtige Palæotyper, giver Dr. Collijn Oversigt over det forhaandenværende Materiale af Pergamenter; det er 25,649 Stykker i Kammerarkivet og 3,259 i Rigsarkivet; af disse viser kun en meget ringe Del sig at være trykte Blade, den store Mængde er Haandskriftfragmenter.

Som venteligt var, findes blandt Omslagene mangfoldige Blade af liturgiske Bøger, og disse vier Bibliotekar Collijn en særlig Interesse. Paa Grundlag af palæografiske lagtagelser og støttet til den Vejledning, der hentes af Helgennavne i Officier, i Kalendere og Litanier hævder han, at en Række Blade stammer fra England eller røber Paavirkning fra den engelske Kirke; det er ikke blot Fragmenter fra det 10. og 11. Aarhundrede, men ogsaa fra den følgende Tid; den første Gruppe vil tale om engelsk Missionsvirksomhed i Sverige, den anden Gruppe skulde vidne om en ubrudt Forbindelse med den engelske Kirke gennem det 12. og 13. Aarhundrede, en Forbindelse, som man har saare ringe Kundskab om i Sverige som i Danmark. Alene Haandskriftmaterialet — hos os saavel som i Sverige — bærer Vidnesbyrd, men vidner det om en egentlig kirkelig Forbindelse eller om Sejlads mellem Landene og en Udførsel fra England af de gode Skriveskolars Arbejde? Denne Tvivl kun for at ægge til Undersøgelser. Saadanne er det, Collijn tager til Orde for, idet han anbefaler, at alle Pergamentomslag fjernes fra Arkivalierne og faar deres Hjem i det kgl. Bibliotek; han peger paa deres Værdi for Sveriges

Kirkehistorie og ældre Kulturhistorie og haaber, at man fra mange Kanter vil kunne samle Blade sammen til Rekonstruktion af gamle Codices.

Næsten enhver Undersøgelse i svensk og norsk Middelalders Historie giver et Bidrag til vor gamle Historie, saaledes ogsaa Bibliotekar Collijns Arbejde; han nævner blandt Fragmenterne i Kammerarkivet Lektier af Vilhelm af Æbelholts og Kelds Officier, betydeligt afvigende fra de Redaktioner, der er offentliggjorte af Professor Gertz i *Vitæ sanctorum Danorum*. Men først og sidst indeholder Redegørelsen en stærk Tilskyndelse til os.

E. J.

Eduard Wertheimer har i 1913 fuldført sin Levnedsskildring af Andrassy (*Graf Julius Andrassy, sein Leben und seine Zeit* II.—III. Bd. — I. Bd. er omtalt i Hist. Tidsskrift 8. R. III, 435—36). Hvad der præger Værket er stadig den omfattende Benyttelse af utrykt Materiale, og det er værd at mærke, at ikke alene private Papirer har staaet til Forfatterens Raadighed; baade paa Ballplatz og i Wilhelmstrasse er Udenrigsministeriernes Arkiver gjort tilgængelige for ham lige op til 1880. Paa en Række Punkter faar vi derfor nye Oplysninger om Østrig-Ungarns Ydrepolitik og Europas diplomatiske Historie i Halvfjerdserne.

Imidlertid gengives dette nye Stof ret ubearbejdet, en almindelig Fremstilling bliver der ikke Tale om, og den, der trygt vil bygge paa Wertheimers Bog, naar ikke til den historiske Sandhed. Det finder til dels sin Forklaring i, at Julius Andrassy i egentligste Forstand er Forfatterens Helt, der synes at vinde som i en Leg. Wertheimer fortæller ikke om den 15. Juni 1878, da Andrassy kørte den tyske Hovedstad rundt og i yderste Ophidselse besvor Kongres-Deltagerne om at „tvinge“ Østrig-Ungarn til at besætte Bosnien (Hohenlohe: *Denkwürdigkeiten* II, 230—31). Men Manglen bunder ogsaa i, at Bogen skal forsvare og forherlige det ungarske Standpunkt i Dobbeltmonarkiets Udenrigspolitik, den Arv, Magyarerne har modtaget fra Andrassy: Nødvendigheden af Forbindelsen med Tyskland og den mindst mulige Forandring i status quo paa Balkan.